mot ordet som versens centrum. Han har samlat in en del goda illustrationer på bilddikter, där dikten överskrider gränsen till ordkonsten och blir bildkonst. Termerna »linjestil» och »bindningsstil» visar sig användbara för att karakterisera vissa huvudtyper. Men i huvudsak tillför inte detta kapitel versläran något nytt. Det som sägs här har utretts och förklarats tidigare, bland annat i den svenska forskningen.

Jag har här diskuterat boken som ett vetenskapligt arbete. Den vänder sig emellertid i första hand till litteraturstuderande, skådespelare, danslärare, musiker och andra som i sitt yrke behöver kunskaper om vers. Den kan varmt rekommenderas för detta ändamål. Det skulle förvåna mig om den inte blir mycket läst och kommer att räknas som en klassiker bland nordiska versläror. *Digt og form* är utomordentligt välskriven, pedagogiskt klar och ändå personlig, ibland humoristisk, i tonen. Allt förklaras med hjälp av rikliga, välfunna citat ur den danska lyriken. *Digt og form* är dessutom bara första delen i en planerad trilogi. Band II kommer att vara en vershistoria och band III en verskatalog. Vi ser fram emot denna fortsättning!

Kristian Wåhlin

Gunnar Ekelöf: *Skrifter*. Bonniers 1991.

Den textkritiska utgåvan av Edith Södergrans *Samlade skrifter* utges i tre volymer som ett led i Svenska litteratursällskapets i Finland strävan att göra litterära klassiker tillgängliga i fullständiga, tillförlitliga utgåvor. Jämsides med dess första volym föreligger på senhösten 1991 de tre första delarna av Gunnar Ekelöfs *Skrifter*, en utgåva som inalles skall omfatta åtta delar. För utgivning och redigering svarar Reidar Ekner. Det rör sig, betonar Ekner i inledningen till den första delen, inte om en utgåva som gör anspråk på att innehålla allt Gunnar Ekelöf skrivit, men väl om »en kritiskt vetenskapligt acceptabel edition, där varje rad etablerats enligt textkritiska principer».

Den skriftliga kvarlåtenskapen omfattar närmare 10000 blad, brev oräknade, uppger Reidar Ekner, som har inriktat sig på att bland de manuskript som Ekelöf själv inte låtit trycka ta med bara hela och avslutade texter. De tre nu föreliggande volymerna omfattar *Dikter 1927–1951*, *Dikter 1955–1962* och *Dikter 1965–1968*; ett rikt diktmaterial, från 1927 och framåt, skall dessutom inrymmas i den fjärde delen. I delarna 1 och 2, som omfattar Ekelöfs diktsamlingar till och med den kompletterande Sent på jorden-utgåvan 1962, finns samtliga texter med från originalutgåvorna. Ekelöf ändrade ständigt, som Ekner framhåller, och det ofta också i de tryckta böckerna. »Komplikationerna vid utgivningen uppstår till följd av Ekelöfs egna, senare ändringar. Men eftersom det är ofrånkomligt att tillvarata dem, måste man acceptera att det – i *Skrifter* – finns olika tidsskikt i en och samma bok, t. ex. i *Sorgen och stjärnan*.» I det trebundsurval *Dikter* som utgavs 1949 och särskilt i den fylliga volymen *Dikter 1927–1962* rensade Ekelöf bort åtskilliga dikter som han kommit att ogilla. Men han kunde också bearbeta och ändra tidigare poem.

Redigeringen av Diwandiktningen har ställt Ekner inför speciellt vanskliga avgöranden. Han har, som han deklarerar, valt en aktiv redigering och han menar sig genom sina personliga erfarenheter av Ekelöfs urvals- och redigeringspraxis ha förvärvat sin »sanktion för att ha strukturerat den återstående diwandiktningen», dvs. vad som hade tillkommit under samma »inspirationsvåg» men som inte inrymdes i de tre samlingarna Dīwān över Fursten av Emgión, Sagan om Fatumeh och Vägvisare till underjorden. »Frågan har varit: hur presentera detta stora överskjutande material, tidigare endast delvis publicerat. Det har gällt att hitta övertygande mönster som gör materialet full rättvisa.»

Reidar Ekner låter de tre av skalden utgivna samlingarna närmast åtföljas av Partitur, den 1969 posthumt av Ingrid Ekelöf utgivna samlingen; »ingen har stått diwandiktningens födelseprocess närmare än hon, och *Partitur* är en auktoritativ sammanställning gjord under levande intryck av, ja delaktig i denna process». Som skugga eller pendang, skriver Ekner, till Dīwān över Fursten av Emgión, har så en samling av diktsamlingsformat, Dīwān 2, kunnat sammanställas. På samma vis har en diktsvit, Fatumeh 2, fogats till det »bygge med fem valv» som Ekelöf haft i åtanke och där Vägvisare till underjorden utgjorde ett mittvalv.

Ekner håller öppet om de »under ett par års tid» framtagna dikterna i Dīwān 2 liksom diktsviten i Fatumeh 2 har strukturerats i full enlighet med Ekelöfs egna intentioner. »Samlingarna presenterar två möjliga strukturer i det material han efterlämnat, och vilka två diktsamlingar han själv skulle ha komponerat om han fått tillfälle att sätta sina planer på en *pentatyk* i verket, det kan vi aldrig få veta.» Själv har Ekner därjämte under rubriken Lucifer sade samlat en följd av dikter som varierar upprors- och Maria-problematiken i Vägvisare till underjorden. Dessutom har ett antal ikondikter sammanförts till en särskild avdelning, Ikoner. En totalredovisning av diwandiktningen rör det sig trots allt inte om, framhåller Ekner: »Flera tiotal diwanutkast har lämnats utanför, eftersom de ligger alltför nära de redan publicerade, är ofullständiga eller får anses alltför skissartade eller obetydliga.»

På ett så övertygande sätt som möjligt säger sig Ekner ha sökt presentera det av diktaren själv oordnade textmaterialet från hans sista livsskede. Alternativet har varit någon mer mekanisk ordning, menar han. Parentetiskt anmärker Ekner att den läsare, kritiker, översättare, antologiredaktör eller forskare som vill göra sina egna konstellationer av dikterna »står det alltid fritt att göra sådana och plädera för dem». *Samlaren* står öppen, vill jag här tillägga, för kritiska inlägg av detta slag. Reidar Ekners förnämliga Ekelöf-edition bör överhuvud i likhet med Södergranutgåvan – båda work in progress – komma att utöva en mäktig stimulans på forskningen kring dessa båda diktare.

Ulf Wittrock